

ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ  
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ  
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ



ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ:

*ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΥ ΚΟΣΜΟΥ:  
ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΩΤΑΤΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΕΩΣ ΤΗΝ ΥΣΤΕΡΗ  
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ*

*ARCHAEOLOGY AND HISTORY OF THE ANCIENT WORLD:  
FROM THE EARLY PREHISTORY TO LATE ANTIQUITY*

ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ: 2026 – 2027

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Περιγράμματα Μαθημάτων

ΑΘΗΝΑ 2023

**Επιμέλεια Περιγραμμάτων Μαθημάτων Οδηγού Σπουδών**

Στ. Κατάκης

**Πληροφορίες/Επικοινωνία**

Γραμματεία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Τηλ. 210 7277319, 210 7277887

Γρ. 404

E-mail: [PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr](mailto:PMS-Hist-Arch@arch.uoa.gr)

Διεύθυνση: Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Φιλοσοφική Σχολή

T.K. 15784 ΑΘΗΝΑ

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

### ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

#### Χειμερινό Εξάμηνο

|                                                                                                      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Σχεσιακές και μετανθρωπιστικές προσεγγίσεις στην αρχαιολογία .....                                   | 5  |
| Ο sir Arthur Evans και ο «Μινωικός πολιτισμός» του στο στόχαστρο της σύγχρονης κριτικής σκέψης ..... | 7  |
| Μυκηναϊκή ανακτορική οικονομία και πολιτική .....                                                    | 10 |
| Προϊστορικό Αιγαίο: Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις .....                         | 13 |

#### Εαρινό Εξάμηνο

|                                                                                                                                |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο .....                                                            | 15 |
| Ιεροί χώροι και λατρευτικές πρακτικές στην Ανατολική Μεσόγειο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου ..... | 17 |

### ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

#### Χειμερινό Εξάμηνο

|                                                                                      |    |
|--------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Η αρχιτεκτονική του απορρήτου .....                                                  | 21 |
| Ο Πausanias και η <i>Παλαιά Ελλάδα</i> : περιήγησις, θεωρία, πολιτισμική μνήμη ..... | 23 |

#### Εαρινό Εξάμηνο

|                                                                                       |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο 'κύκλος ζωής' των αρχαίων ελληνικών αγγείων ..... | 25 |
| Η Κρήτη στην Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο .....                                    | 27 |

### ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

#### Εαρινό Εξάμηνο

|                                                                                                                                                             |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Τέχνη και τεχνολογία της αρχαίας ελληνικής ζωγραφικής: Διεπιστημονικές προσεγγίσεις και σύγχρονες αναγνώσεις (Εποχή του Χαλκού – Ελληνιστικοί χρόνοι) ..... | 31 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|

### ΠΕΡΙΓΡΑΦΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

#### Χειμερινό Εξάμηνο

|                                                                                 |    |
|---------------------------------------------------------------------------------|----|
| Δούλοι και δουλεία κατά την ελληνική και ρωμαϊκή αρχαιότητα .....               | 34 |
| Τοπικές κοινωνίες στην ελληνόφωνη Ανατολή κατά τη ρωμαϊκή περίοδο .....         | 36 |
| <b>Εαρινό Εξάμηνο</b>                                                           |    |
| Θεσμοί, πολιτική και κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία ..... | 39 |

## ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

### Σχεσιακές και μετανθρωπιστικές προσεγγίσεις στην αρχαιολογία

#### 1. ΓΕΝΙΚΑ

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ΠΡ21

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** χειμερινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Σεμινάριο μεταπτυχιακής ειδίκευσης

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Όχι

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ARCH950

#### 2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξετάσει μερικές από τις ιδέες της νεώτερης και σύγχρονης φιλοσοφίας που έχουν επηρεάσει την αρχαιολογική σκέψη, καθώς αφορούν τη σχέση του ανθρώπου με τον υλικό πολιτισμό. Έμφαση δίνεται στις πρόσφατες σχεσιακές και μετανθρωπιστικές προσεγγίσεις. Οι φοιτήτριες/φοιτητές επιλέγουν εκπροσώπους της φιλοσοφίας ή της ευρύτερα οριζόμενης ως κοινωνιολογικής θεωρίας (π.χ. Μως, Ingold, Φουκώ, Gell, Λατούρ, DeLanda κ.ά.), αλλά και της ίδιας της αρχαιολογικής θεωρίας (π.χ. Barrett, Hodder, Knappett, Malafouris), συζητούν τις ιδέες καθαυτές και βρίσκουν ένα συναφές αρχαιολογικό παράδειγμα για να κατανοήσουν το προϊστορικό Αιγαίο μέσα από τις ιδέες αυτές.

#### ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ

- γνωρίζουν το έργο σημαντικών φιλοσόφων της νεώτερης και σύγχρονης εποχής
- γνωρίζουν θεμελιώδεις φιλοσοφικές έννοιες που έχουν επηρεάσει τη θεωρία της αρχαιολογίας
- γνωρίζουν το έργο των κυριότερων πρόσφατων και ειδικευμένων στη θεωρία

αρχαιολόγων

- συγκρίνουν διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις των ίδιων εννοιών-κλειδιών για την κατανόηση της ανθρώπινης κατάστασης και της οργάνωσης και λειτουργίας της κοινωνίας
- εμβαθύνουν στη σημασία της θεωρίας στη συγκρότηση της αρχαιολογικής σκέψης και ειδικότερα στους τρόπους με τους οποίους συγκροτούνται οι ερμηνείες των αρχαιολογικών δεδομένων.

### ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

### 3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

1. Εισαγωγή – οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
2. Η έννοια του δώρου κατά τον Μως
3. Η δραστηριότητα του τοπίου κατά Ingold
4. Η επιδραστηριότητα του υλικού πολιτισμού κατά Gell
5. Η υλικότητα στην αρχαιολογία κατά Knappett
6. Ο υλικός πολιτισμός ως εξωσωματική προέκταση του ανθρώπου κατά Malafouris
7. Η θεωρία της συνύφανσης του Hodder
8. Η Θεωρία Δράστη-Δικτύου του Λατούρ
9. Η συμμετρική αρχαιολογία κατά Olsen, Shanks, Webmoor, Witmore
10. Η θεωρία της συναρμογής του DeLanda
11. Η ανθρωποκεντρική προσέγγιση των Barrett και Boyd
12. Προφορική παρουσίαση εργασιών
13. Προφορική παρουσίαση εργασιών

### 4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ** *πρόσωπο με πρόσωπο*

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ**

Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf. Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class.

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** Σεμινάρια: 40 ώρες, Συνεργασία με τον Διδάσκοντα: 30, Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφία: 80, Μη καθοδηγούμενη μελέτη: 115, Συγγραφή εργασίας: 110. Σύνολο 375 ώρες.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ** Γλώσσα Αξιολόγησης: Ελληνική, Συμμετοχή στο σεμινάριο: ΝΑΙ, Δημόσια Παρουσίαση: 20%, Γραπτή Εργασία: 80%, Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

## **5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

- DeLanda, M. 2016. *Assemblage theory*. Edinburgh.
- Gell, A. 1998. *Art and Agency: An Anthropological Theory*. Oxford.
- Harris, O. και C. Cipolla. 2017. *Archaeological theory in the new millennium. Introducing current perspectives*. London - New York.
- Hodder, I. 2012. *Συνύφανση. Μια αρχαιολογία των σχέσεων μεταξύ ανθρώπων και πραγμάτων* (μετάφραση Ν. Κούρκουλος). Αθήνα.
- Ingold, T. 2011. *Being alive. Essays on movement, knowledge and description*. London - New York.
- Knappett, C. 2005. *Thinking through material culture. An interdisciplinary perspective*. Philadelphia.
- Latour, B. 2005. *Reassembling the Social – An Introduction to Actor-Network-Theory*. Oxford.
- Malafouris, L. 2013. *How things shape the mind. A theory of material engagement*. Cambridge MA.
- Mauss, M. 1999. *Το δώρο: Μορφές και λειτουργίες της ανταλλαγής στις αρχαϊκές κοινωνίες* (μετάφραση Α. Σταματοπούλου-Παραδέλλη). Αθήνα.
- Olsen, B., M. Shanks, T. Webmoor, C. Witmore 2012. *Archaeology. The discipline of things*. Berkeley - Los Angeles.

---

## **Ο sir Arthur Evans και ο «Μινωικός πολιτισμός» του στο στόχαστρο της σύγχρονης κριτικής σκέψης**

### **1. ΓΕΝΙΚΑ**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **HP27**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** Χειμερινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Σεμινάριο

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<http://opencourses.uoa.gr/courses/ARCH622/>

**2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ** Σκοπός του σεμιναρίου είναι να επανεξετάσει μερικές από τις ιδέες και ερμηνείες του Sir Arthur Evans για τον μινωικό πολιτισμό, κάτω από το πρίσμα των σύγχρονων αρχαιολογικών ανακαλύψεων και θεωριών. Ανάμεσα σε άλλα, θα συζητηθούν το ζήτημα της χρονολόγησης των διαφόρων περιόδων της κρητικής Πρωτοϊστορίας, το πρόβλημα της παρουσίας των Μυκηναίων στην Κρήτη, το ζήτημα της «μινωικής ειρήνης» και εκείνο της κυριαρχίας των Μινωιτών στο Αιγαίο και την Ανατολική Μεσόγειο, που οι επιστήμονες αποκάλεσαν «μινωική θαλασσοκρατία».

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:**

**ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Σχεδιασμός και τεκμηρίωση επιστημονικών δοκιμών
- Προφορική παρουσίαση επιστημονικών εργασιών ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου.

### **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το σεμινάριο προσφέρει τα μεθοδολογικά εργαλεία για την ερμηνεία πολιτισμικών φαινομένων που αναδεικνύονται από τη μελέτη υλικών καταλοίπων της Κρήτης κατά την Εποχή του Χαλκού. Επίσης, ασκεί τους φοιτητές στην κριτική σκέψη και την αξιολόγηση προσεγγίσεων που ορμώνται από διαφορετικά σημεία εκκίνησης.

Ειδικότερα, το περιεχόμενο των μαθημάτων είναι επιγραμματικά το ακόλουθο:

1. Εισαγωγικά για τον Arthur Evans και την εποχή του.
2. Οι κύριοι άξονες πάνω στους οποίους στηρίχθηκε το οικοδόμημα του Evans για τον μινωικό πολιτισμό.
3. Ερμηνευτικά ζητήματα και μεθοδολογικές προσεγγίσεις του τότε και του σήμερα.
4. Η σύγχρονη κριτική σκέψη. «Κριτικάροντας» την κριτική.
5. Η αξία των ανασκαφικών δεδομένων και η σύνδεση υλικών καταλοίπων και θεωρητικών προτύπων.

6-10. Παραδείγματα μελέτης.

#### 4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο

##### **ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:** Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 30 ώρες.  
Προφορικές παρουσιάσεις: 45 ώρες. Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας: 150 ώρες.  
Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες

##### **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:**

1. Προφορική παρουσίαση
2. Παράδοση γραπτής εργασίας

Σε αυτές τα κριτήρια αξιολόγησης είναι:

1. Δομή εργασίας
2. Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών
3. Διατύπωση βιβλιογραφίας
4. Γλωσσική έκφραση
5. Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη

Τα κριτήρια αξιολόγησης περιγράφονται αναλυτικά κατά τη διάρκεια των παραδόσεων, η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική για τους συμμετέχοντες.

#### 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αλεξίου, Στ. 1980. «Προανακτορικές ακροπόλεις της Κρήτης». *Πεπραγμένα Δ' Διεθνούς Κρητολογικού Συνεδρίου, 1976*, Α1, 9-22. Αθήνα.
- Bintliff, J. L. 1983. Structuralism and Myth in Minoan Studies, *Antiquity* 58:33-8.
- Driessen, J. I. Schoep και R. Laffineur, επιμ. 2002. *Monuments of Minos. Rethinking the Minoan Palaces*, Aegaeum 23. Liège.
- Evans, A. 1921-35. *The Palace of Minos at Knossos*, I-IV. London.
- Klynne, A. 1998. Reconstruction of Knossos: artist's impressions, archaeological evidence and wishful thinking, *JMA* 11:206-29.
- MacGillivray, J. A. 2002. *Μινώταυρος (Minotaur: μτφρ. στα ελληνικά από τις εκδόσεις «Ωκεανίδα»)*. Αθήνα.
- Marinatos, N. 2015. *Sir Arthur Evans and Minoan Crete. Creating the Vision of Knossos*. London.
- Momigliano, N. 1996. «Evans, Mackenzie and the History of the Palace at Knossos», *JHS* 116:166-9.
- Starr, C. G. 1984. «Minoan Flower Lovers». Στο *Minoan Thalassocracy: Myth or Reality?*, επιμ. R. Hägg και N. Marinatos, 9-12. Stockholm.
- Ζώης, Α. 1996. *Κνωσός-Το εκστατικό όραμα*. Ηράκλειο.

---

## **Μυκηναϊκή ανακτορική οικονομία και πολιτική**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **IP25**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** χειμερινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Εξειδίκευσης γενικών γνώσεων, Σεμινάριο

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Δεν υπάρχουν

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική/Αγγλική για φοιτητές Erasmus+

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH970/>

### **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των συμμετεχόντων με τη μελέτη των μυκηναϊκών ανακτορικών οικονομιών και των πολιτικών συστημάτων που τα υποστήριζαν. Η κύρια πηγή μας θα είναι τα τεκμήρια της λεγόμενης Γραμμικής Β γραφής, η οποία χρησιμοποιούνταν ανάμεσα στο 14ο και στο 12ο αι. π.Χ. για να αποδώσει μια ελληνική διάλεκτο, καλύπτοντας τις ανάγκες καταγραφής των ανακτορικών γραφειοκρατιών της κεντρικής και νότιας ηπειρωτικής Ελλάδας, αλλά και της Κρήτης. Η παρουσίαση των βασικών αρχών μεθοδολογίας και ερμηνείας θα εστιάσει τόσο σε συγκεκριμένα θέματα που καταγράφονται στα κείμενα, όσο και σε συγκεκριμένα τεκμήρια. Οι συμμετέχοντες θα ασκηθούν στους βασικούς τρόπους εργασίας της Μυκηναϊκής επιγραφικής και στους τρόπους με τους οποίους οι ενδείξεις των κειμένων μπορούν να ενσωματωθούν στις αρχαιολογικές συζητήσεις. Ιδιαίτερη ενθάρρυνση θα δοθεί στην ενεργή εμπλοκή αρχαιολογικών και εικονογραφικών ενδείξεων στη μελέτη και αξιοποίηση των πληροφοριών των κειμένων, με στόχο και την ανάδειξη των διαφορετικών 'οπτικών γωνιών' και προτεραιοτήτων/ενδιαφερόντων των ανακτορικών ομάδων εξουσίας, όπως αυτές ανακλώνται στις διάφορες κατηγορίες ενδείξεων.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:**

- είναι εξοικειωμένοι με τις βασικές κατευθύνσεις της προβληματικής στη μελέτη των μυκηναϊκών ανακτορικών πολιτικών οικονομιών
- έχουν ασκηθεί στη μεθοδολογία, τα πρωτόκολλα έρευνας και τις σύγχρονες τάσεις και προβληματισμούς στη μελέτη των Αιγαιακών επιγραφών και της ερμηνείας τους
- εντοπίζουν και να αξιολογούν κριτικά τη δομή και το υπόβαθρο των συζητήσεων σχετικά με τη μελέτη των μυκηναϊκών ανακτορικών οικονομιών και της πολιτικής δομής του μυκηναϊκού ανακτορικού κόσμου
- εξοικειωθούν με τη σχετική βιβλιογραφία και τις βασικές ερμηνευτικές δυναμικές που τη διαμόρφωσαν
- εξοπλιστούν προκειμένου να εκπονήσουν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα και να θέσουν νέα ερευνητικά ερωτήματα ή να διατυπώσουν μεθοδολογικές προτάσεις και προσεγγίσεις που να μπορούν να παράγουν γόνιμο προβληματισμό σχετικό με το διαθέσιμο υλικό ή να φωτίσουν νέες πλευρές του.

### **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:
- Εισαγωγή στις ανακτορικές πολιτικές οικονομίες του μυκηναϊκού κόσμου
- Επισκόπηση της μυκηναϊκής επιγραφικής ως βασικής πηγής για τη μελέτη της μυκηναϊκής οικονομίας
- Συνοπτική επισκόπηση του περιεχομένου των τεκμηρίων της Γραμμικής Β και της ‘οπτικής γωνίας’ και των ενδιαφερόντων/ προτεραιοτήτων των ανακτορικών ομάδων μέσα από συνθετική μελέτη των κειμένων και των αρχαιολογικών ενδείξεων
- Μεθοδολογία της μελέτης και της ερμηνείας των τεκμηρίων Γραμμικής Β μέσα από ειδικές θεματικές στοχεύσεις
- Επιλογή θεμάτων εργασιών και παρακολούθησή τους/ συζητήσεις επιμέρους θεμάτων
- Παρουσιάσεις εργασιών/ συζήτηση και ανατροφοδότηση επί των παρουσιάσεων
- Μελέτη και σύνταξη εργασιών – κατάθεσή τους σε εύλογη προθεσμία
- Αξιολόγηση

Η ανωτέρω διάρθρωση είναι μόνον ενδεικτική και ενδέχεται να μεταβληθεί ποσοτικά αναλόγως της συμμετοχής ή των ειδικών ακαδημαϊκών ενδιαφερόντων των συμμετεχόντων.

### **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class, διαμοιρασμός ειδικής βιβλιογραφίας και σημειώσεων

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:** Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες, Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 10 ώρες, Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες, Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες, Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες (15 ECTS)

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:** Συμμετοχή στο σεμινάριο: 10%, παρουσίαση – δημόσια (εντός του σεμιναρίου) συζήτηση εργασίας: 10%, γραπτή παραδοτέα σεμιναριακή εργασία: 80%.

## 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bennet, J. 2007. «The Aegean Bronze Age». Στο *The Cambridge Economic History of the Greco-Roman World*, επιμ. W. Scheidel, I. Morris και R. Saller, 175-210. Cambridge.
- Bennet, J. 2008. «Palace<sup>TM</sup>: speculations on palatial production in Mycenaean Greece with (some) reference to glass». στο *Vitreous Materials in the Late Bronze Age Aegean*, επιμ. C. M. Jackson και E. C. Wager. Sheffield Studies in Aegean Archaeology, 151-72. Oxford.
- Bennet, J. 2017. «On comparison in Linear B: genetic, historical or analogical?». Στο *Aegean Scripts: Proceedings of the 14th International Colloquium on Mycenaean Studies, Copenhagen, 2-5 September 2015*, επιμ. M. L. Nosch και H. Landenius Enegren. Incunabula Graeca 105.1, 461-473. Roma.
- Duhoux, Y. και A. Morpurgo-Davies, επιμ. 2008-2014. *A Companion to Linear B: Mycenaean Greek Texts and their World*, τόμ. 1-3, Louvain-La-Neuve - Walpole MA.
- Killen, J. T., επιμ. 2024. *The New Documents in Mycenaean Greek*, τόμοι 1-2 Cambridge.
- Palaima, T. G. και J. C. Wright. 1985. «Ins and outs of the Archives Rooms at Pylos: form and function in a Mycenaean palace», *AJA* 89:2, 251-62.
- Palaima, T. G. 1995. «The nature of the Mycenaean *wanax*: non-Indo-European origins and priestly functions» στο *The Role of the Ruler in the Prehistoric Aegean. Proceedings of a Panel Discussion presented at the Annual Meeting of the Archaeological Institute of America, New Orleans, Louisiana, 28 December 1992, with Additions*, επιμ. P. Rehak, 119-42. Aegaeum 11, Liège - Austin.
- Petrakis, V. 2017. «Reconstructing the matrix of the ‘Mycenaean’ literate administrations». Στο *Understanding Relations Between Scripts: The Aegean Writing Systems*, επιμ. P. M. Steele, 69-92, 202-221. Oxford – Philadelphia.
- Weilhartner, J. και F. Ruppenstein, επιμ. 2015 *Tradition and Innovation in the Mycenaean Palatial Polities*, Österreichische Akademie der Wissenschaften Philosophisch-historische Klasse Denkschriften 487 = Mykenische Studien 34. Wien.
- Voutsaki, S. και J. T. Killen, επιμ. 2001. *Economy and Politics in the Mycenaean Palace States. Proceedings of a Conference Held on 1-3 July 1999 in the Faculty*

## Προϊστορικό Αιγαίο. Γεωαρχαιολογικές και Βιοαρχαιολογικές προσεγγίσεις

### 1. ΓΕΝΙΚΑ

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **PR19**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** χειμερινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:**

Εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας: 3

Πιστωτικές μονάδες: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Σεμιναριακό

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Προϊστορική Αρχαιολογία

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνικά

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ...

**Με σχόλια [GV1]:** Εδώ πρέπει να συμπληρώσετε τον κωδικό της σελίδας του μαθήματος στην η-τάξη (ARCH...). Αν μείψτε στην η-τάξη τον αναφέρει στον τίτλο κάπου

### 2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αφορούν στην απόκτηση συγκεκριμένων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων σχετικά με την ανάγνωση ανασκαφικών μελετών και την διαχείριση και διεύθυνση της ανασκαφής. Επισημαίνονται η σημασία και η αξία όλων των καταλοίπων, στοιχείων και ευρημάτων μιας ανασκαφής σε σχέση με το άμεσο τοπίο, τις βιοκοινωνίες του, το παλαιοπεριβάλλον, τον τρόπο ζωής και το πολιτισμικό επίπεδο. Ιδιαίτερα στον Ελληνικό χώρο, ο οποίος υπέστη και υφίσταται μεγάλες περιβαλλοντικές αλλαγές, η διεπιστημονική έρευνα είναι απαραίτητη για την ορθότερη κατανόηση των προϊστορικών θέσεων. Για τις προϊστορικές θέσεις αφενός δεν υπάρχουν γραπτά κείμενα και αφετέρου σε πολλές από αυτές το σύγχρονο τοπίο δεν σχετίζεται με το παλαιότερο.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ / ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:**

- Ανάγνωση ανασκαφικών μελετών
- Η σημασία όλων των καταλοίπων, στοιχείων και ευρημάτων μιας ανασκαφής
- Το γεωλογικό υπόβαθρο
- Το τοπίο και οι αλλαγές του (περιβαλλοντικής φύσεως /ανθρωπογενείς)
- Οι βιοκοινωνίες του παλαιοπεριβάλλοντος
- Οι σχέσεις των τεχνέργων με όλα τα ανωτέρω
- Η συμβολή όλων αυτών στην διαμόρφωση του τρόπου ζωής και του πολιτισμικού επιπέδου.

#### **ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ:**

- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον,
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον,
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών,
- Λήψη αποφάσεων,
- Ομαδική εργασία,
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον,
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών,
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων,
- Άσκηση κριτικής,
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

### **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα που θα διαρκέσει 13 εβδομάδες (συμπεριλαμβανομένων και των προφορικών παρουσιάσεων)αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Οι κύριες μέθοδοι μελέτης των γεωαρχαιολογικών καταλοίπων (4 )
- Οι κύριες μέθοδοι μελέτης των βιοαρχαιολογικών καταλοίπων(5)
- Στόχος η ασφαλέστερη αναγνώριση του γεωαναγλύφου, των πρώτων υλών, των φυτικών ζωικών ειδών, του ανθρώπινου σκελετού και η συμβολή τους στην πληρέστερη κατανόηση του αρχαιολογικού συνόλου.(1)
- Η επιλογή των προϊστορικών περιόδων για την ανάδειξη της σημασίας των νέων διεπιστημονικών μεθόδων μελέτης όλων των ειδών καταλοίπων είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς δεν υπάρχουν γραπτές μαρτυρίες. (1).
- Οι μεταβολές του φυσικού περιβάλλοντος με έμφαση στις προϊστορικές περιόδους συμβάλουν στην κατανόηση του τρόπου ζωής, της οικονομίας, της ιδεολογίας και μεταξύ άλλων στους λόγους ανάπτυξης / εγκατάλειψης οικισμώνΤρόποι ανασύνθεσης του παλαιοπεριβάλλοντος.(1)
- Προφορική παρουσίαση της τελικής εργασίας με ppt.(1)

### **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως εκπαίδευση (αν χρειαστεί)

## ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

Επικοινωνία μέσω eClass

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:** Διδασκαλία: 40 ώρες, Συνεργασία με τον Διδάσκοντα 30 ώρες, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας: 80 ώρες, Μη καθοδηγούμενη μελέτη: 115 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 110 ώρες. Σύνολο 375 ώρες.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:** Γλώσσα Αξιολόγησης (Ελληνική / Αγγλική), Μέθοδοι αξιολόγησης προφορική παρουσίαση της εργασίας με Powerpoint (20%) και γραπτή εργασία(80%), Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

## 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Allen, K.M.S., S.W. Green και E.B.W. Zubrow. 1990. *Interpreting space: GIS and archaeology*. London.
- Bocquet, A. 1984. *Archéologie des lacs et des rivières*. Annecy.
- Brown, A. G. 1997. *Alluvial geoarchaeology*. Cambridge.
- Chambers, F. M. 1993. *Climate change and human impact on the landscape*. London
- Courty, M.A., P. Goldberg και R. Macphail. 1989. *Soils and micromorphology in archaeology, Cambridge Manuals in Archaeology*. Cambridge.
- Higgins, M.D. και R. Higgins. 1996. *A geological companion to Greece and the Aegean*. NewYork – London.
- Καραλή, Α. 2005. *Περιβαλλοντική Αρχαιολογία*. Αθήνα.
- Καραλή, Α. και Γ. Φερεντίνος, επιμ. 2015. *Τετράδια Γεωαρχαιολογίας*. Αθήνα.
- Kraft, J. C. et al. 1977. «Palaeogeographic reconstructions of coastal Aegean archaeological sites». *Science* 195: 941-7.
- Raikes, R. L. 1984. *Water, weather and prehistory*, 2<sup>η</sup> έκδ. N. Jersey.

---

## Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο

### 1. ΓΕΝΙΚΑ

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **HP26**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** **εαρινό**

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** σεμιναριακό

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι (με παρουσίαση και υποβολή εργασίας στα αγγλικά)

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH376/>

## **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Θέμα του σεμιναρίου είναι τα αρχαιολογικά δεδομένα που σχετίζονται με τις τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στην κεραμική, τη μεταλλουργία, τη λιθοτεχνία, και την κατασκευή λίθινων αγγείων και σφραγίδων στο Αιγαίο της Πρώιμης Εποχής του Χαλκού. Προσεγγίζονται ζητήματα όπως η εκμετάλλευση των πηγών, η διακίνηση και τα στάδια επεξεργασίας της πρώτης ύλης, οι τεχνικές παραγωγής, οι κατηγορίες των αντικειμένων, τα περιβάλλοντά εύρεσης και η διακίνησή τους. Συζητώνται τα υπάρχοντα ερμηνευτικά σχήματα, και ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ της τεχνολογίας και του κοινωνικού, πολιτικού, οικονομικού και πολιτισμικού πλαισίου. Τέλος, προσεγγίζονται ζητήματα όπως η τεχνική εξειδίκευση, η τεχνολογία ως πολιτισμικό φαινόμενο, και οι πολιτισμικές παράμετροι που καθορίζουν την εμφάνιση και την αποδοχή μιας τεχνολογικής καινοτομίας.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ:**

- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, και, έως ένα βαθμό, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας
- Να προσεγγίζουν με κριτικό πνεύμα τα δημοσιευμένα πρωτογενή αρχαιολογικά δεδομένα μέσα από συγκεκριμένα θεωρητικά και ερμηνευτικά σχήματα
- Εκπονούν συνθετικές εργασίες σε μορφή δημοσιεύσιμη για επιστημονικά αρχαιολογικά περιοδικά
- Γνωρίζουν σε βάθος τα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική και κοινωνική και μη-υλική σημασία της τεχνολογίας.

**Επίσης, οι γενικές ικανότητες στις οποίες αποσκοπεί το μάθημα είναι οι:**

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

## **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Τεχνικές οδηγίες για την εκπόνηση εργασιών
- Εισαγωγή: Τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες στο Προϊστορικό Αιγαίο
- Βασικές θεωρίες και ερμηνείες της τεχνολογικής αλλαγής και καινοτομίας
- Η κοινωνική και μη-υλική διάσταση της τεχνολογίας
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

#### **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

- 1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx
- 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 39 ώρες. Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 11 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:**

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο, 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας, 3) Σεμιναριακή εργασία

#### **5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

- Bevan, A. 2007. *Stone Vessels and Values in the Bronze Age Mediterranean*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Carter, T. 1994. Southern Aegean Fashion Victims: An Overlooked Aspect of Early Bronze Age Burial Practices. Στο *Stories in Stone*, επιμ. N. Ashton και A. David, 127-144. London.
- Costin, C. L. 1991. «Craft Specialization: Issues in defining, documenting, and explaining the organization of production». *Archaeological Method and Theory* 3: 1-56.
- Dobres, M.-A. και C. R. Hoffman. 1994. «Social Agency and the dynamics of Pre-historic Technology». *Journal of Archaeological Method and Theory* 1.3:211-58.
- Dobres, M.-A. και C. R. Hoffman 1999. *The Social Dynamics of Technology. Practice, Politics and World Views*. Washington - London.
- Lemonnier, P. 1993. Introduction. Στο *Technological choices, Transformation in material cultures since the Neolithic*, επιμ. P. Lemonnier, 1-35. London – New York.
- Λυριτζής, Ι. και Ν. Ζαχαριάς, επιμ. 2011. *Αρχαιο-υλικά. Αρχαιολογικές, αρχαιομετρικές και πολιτισμικές προσεγγίσεις*. Αθήνα.

- Nakou, G. 1995. The cutting edge: a new look at early Aegean metallurgy. *Journal of Mediterranean Archaeology* 8.2: 1-32.
- Van Der Leeuw, S.E. 1989. Risk, perception, innovation. Στο *What's new: a closer look at the process of innovation*, επιμ. S.E. van der Leeuw και R. Torrence, 300-29. London.
- 

## **Ιεροί χώροι και λατρευτικές πρακτικές στην Ανατολική Μεσόγειο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου**

### **1. ΓΕΝΙΚΑ**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **ΠΡ08**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** *εαρινό*

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** σεμιναριακό

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα Αγγλικά)

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1172/>

### **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Αντικείμενο του σεμιναρίου θα αποτελέσει η μελέτη των ιερών χώρων και των λατρευτικών πρακτικών στην Ανατολική Μεσόγειο κατά την Εποχή του Χαλκού και την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου. Θα εξετασθούν οι αρχαιολογικές μαρτυρίες για τη διαμόρφωση, τη χρήση και τη λειτουργία ιερών και λατρευτικών χώρων, καθώς και η σχέση τους με την κοινωνική οργάνωση, την πολιτική εξουσία και την οικονομία. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην Ανατολία, τη Συροπαλαιστίνη, την Μεσοποταμία, την Αίγυπτο και την Κύπρο με στόχο τη συγκριτική κατανόηση των μορφών θρησκευτικής έκφρασης και τελετουργικής πρακτικής στην Ανατολική Μεσόγειο της 3ης και πρώιμης 1ης χιλιετίας π.Χ.

**Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση**

**να:**

- γνωρίζουν τα κύρια μεθοδολογικά εργαλεία και ερευνητικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη μελέτη της αρχαιολογίας της Ανατολικής Μεσογείου και της Κύπρου
- να εργάζονται σε διεπιστημονικό περιβάλλον, αξιοποιώντας μεθόδους άλλων επιστημονικών κλάδων
- να χειρίζονται σύνθετες θεωρητικές έννοιες από τον ευρύτερο χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών
- να αναλύουν θεωρητικά συγκεκριμένα παραδείγματα της αρχαιολογίας της Ανατολικής Μεσογείου

**Επίσης, οι γενικές ικανότητες στις οποίες αποσκοπεί το μάθημα είναι οι:**

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

### **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Μεσοποταμία
- Ανατολία
- Αίγυπτος
- Κύπρος

### **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 39 ώρες, Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 20 ώρες, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 116 ώρες, Αυτοτελής, μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 80 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 120 ώρες.

Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:**

- Συμμετοχή στο σεμινάριο,
- Προφορική παρουσίαση των εργασιών
- Γραπτή τελική εργασία

### **5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

- Black, J. και A. Green. 1992. *Gods, Demons and Symbols of Ancient Mesopotamia: An Illustrated Dictionary*. London.
- Bottéro, J. 2001. *Religion in Ancient Mesopotamia*. Chicago.
- Bryce, T. 2002. *Life and Society in the Hittite World*. Oxford.
- Cornelius, I. 2004. *The Many Faces of the Goddess: The Iconography of the Syro-Palestinian Goddesses Anat, Astarte, Qadesh, and Asherah c. 1500–1000 BCE*. Fribourg.
- Hundley, M.B. 2013. *Gods in Dwellings: Temples and Divine Presence in the Ancient Near East*. Atlanta.
- Kemp, B. J. 2006. *Ancient Egypt: Anatomy of a Civilization*. 2<sup>η</sup> έκδ. London.
- Metcalf, C. 2025. *Three Myths of Kingship in Early Greece and the Ancient Near East: The Servant, the Lover, and the Fool*. Cambridge.
- Ornan, T. 2005. *The Triumph of the Symbol: Pictorial Representation of Deities in Mesopotamia and the Biblical Image Ban*. Fribourg.
- Wyatt, N. 2001. *Space and Time in the Religious Life of the Near East*. Sheffield.

**ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ  
ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

**Η αρχιτεκτονική του απορρήτου**

**1. ΓΕΝΙΚΑ**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **ΚΑ11**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** χειμερινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ειδικού υποβάθρου, σεμιναριακό

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνικά

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1174>

**2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Η ελληνική μυστηριακή λατρευτική αρχιτεκτονική (μυστήρια της Δήμητρας και της Περσεφόνης, τα Ορφικά και τα Διονυσιακά Μυστήρια, μαζί με τη λατρεία του Ασκληπιού) αφορούσε λιγότερο τη μνημειακή επίδειξη και περισσότερο τη δημιουργία ιερού χώρου για μεταμορφωτική εμπειρία. Αυτός σχεδιάστηκε για να υποστηρίξει μυστικές τελετές, να ξεκινά την προσωπική ανακάλυψη και να σηματοδοτεί το όριο μεταξύ του εγκόσμιου και του εξώκοσμου. Η αρχιτεκτονική των μυστηρίων μπορεί να ταυτιστεί με τη χωρική εξέλιξη που μιμείται το πνευματικό ταξίδι του μνημένου. Το σκότος, περίβολοι και κιγκλιδώματα, κρυφοί θάλαμοι ενίσχυαν την αίσθηση της ιερής μυστικότητας. Η αρχιτεκτονική υποστήριξε τη μυστικότητα και την αποκλειστικότητα, το τελετουργικό δράμα, τη μεταμόρφωση και τη συμβολική χωρική εξέλιξη (π.χ. από το σκοτάδι στο φως, από την άγνοια στη γνώση). Ο ίδιος τύπος αρχιτεκτονικής περιελάμβανε μεγάλες, τετράγωνες αίθουσες με δάσος από εσωτερικούς κίονες, θρανία στους τοίχους - προορισμένα για μικρές ή μεγάλες ομάδες μνημένων, τελετουργικά θέατρα αποκεκρυμμένα από περιβόλους, σπήλαια και γενική εσωστρέφεια.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/  
ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:**

- Κατανοούν την ποικιλία των τύπων στην αρχιτεκτονική του απορρήτου
- Να αναγνωρίζουν ειδικές πτυχές της κίνησης σε μυστηριακά ιερά
- Διακρίνουν στοιχεία της τυπικής και ατυπικής ελληνικής αρχιτεκτονικής
- Εξερευνούν κριτικά τις αρχαίες πηγές σε σχέση με την αρχιτεκτονική του απορρήτου
- Προάγουν την ελεύθερη, δημιουργική και επαγωγική σκέψη
- Παρουσιάζουν προφορικά επιστημονική εργασία ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου

**3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

1. Εισαγωγή
2. Ζητήματα ορολογίας και εισαγωγή στην τυπική ελληνική αρχιτεκτονική Α
3. Εισαγωγή στην τυπική ελληνική αρχιτεκτονική Β
4. Διάλεξη για τα μυστήρια και συζήτηση με τον δρ. Νίκου-Φιλάρετο Α
5. Ζητήματα μεθόδου και προσανατολισμός στη βιβλιογραφία των εργασιών
6. Ανάλυση των θεμάτων των εργασιών
7. Διάλεξη για τα μυστήρια και συζήτηση με τον δρ. Νίκου-Φιλάρετο Β
8. Συζήτηση στα θέματα των εργασιών
9. Συζήτηση στα θέματα των εργασιών
10. Μάθημα στην Ελευσίνα
11. Συζήτηση στα θέματα των εργασιών
12. Παρουσιάσεις εργασιών – συζήτηση
13. Παρουσιάσεις εργασιών – συζήτηση

**4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ :** *πρόσωπο με πρόσωπο.*

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

1. Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, 2. υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες, Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 10 ώρες, Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες, Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ**

- I. Κριτική στις δημοσιεύσεις, επισκέψεις και διαλέξεις
- II. Γραπτές ασκήσεις
- III. Προφορική παρουσίαση της εργασίας

#### IV. Γραπτή τελική εργασία

#### 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Beschi, L. 2004. «Il telesterio ellenistico del Cabirio di Lemno». *ASAtene* 82:225-341.
- Kahil, L. 1977. «L' Artémis de Brauron: rites et mystère», *AntK* 20:86-98.
- Cosmopoulos, M. B., επιμ. 2013. *Greek Mysteries, Archaeology of Secret Cults*. London - New York.
- Bookidis, N. 2011. «The sanctuary of Demeter and Kore at Corinth: A Review and an Update». Στο: *Ιερά και Λατρείες της Δήμητρας στον Αρχαίο Ελληνικό Κόσμο*, επιμ. Ι. Λεβέντη και Χ. Μητσοπούλου, 137-54. Βόλος.
- Friese, W. και T. M. Kristensen, 2017. *Archaeologies of Pilgrimage*. London - New York.
- Κουρουνιώτης, Κ. 1912. «Τὸ ἐν Λυκοσούρᾳ Μέγαρον τῆς Δεσποίνης». *ΑΕ*: 142-61.
- Mylonas, G. E. 1961. *Eleusis and the Eleusinian Mysteries*. Princeton.
- Nielsen, I. 2014. *Housing the Chosen: The Architectural Context of Mystery Groups and Religious Associations in the Ancient World*. Turnhout.
- Noack, F. 1927. *Eleusis, die baugeschichtliche Entwicklung des Heiligtums; Aufnahmen und Untersuchungen*. Berlin.
- Wescoat, B. D. και R. G. Ousterhout, επιμ. 2012. *Architecture of the Sacred: Space, Ritual, and Experience from Classical Greece to Byzantium*. Cambridge.

---

### **Ο Πανσανίας και η Παλαιά Ελλάδα: περιήγησις, θεωρία, πολιτισμική μνήμη**

#### 1. ΓΕΝΙΚΑ

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **ΚΛ26**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** χειμερινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3,

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** σεμιναριακό ειδίκευσης

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS: Ναι**

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH744/>

## **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Στο σεμινάριο εξετάζονται οι κυριότερες θεωρητικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις στο έργο του περιηγητή Παυσανία. Μέσα από το ίδιο το κείμενο, και την παράλληλη εξέταση της σύγχρονης βιβλιογραφίας, το σεμινάριο μελετά τις έννοιες της «περιηγήσεως», της «θεωρίας» σύμφωνα με την ελληνιστική και ρωμαϊκή σκέψη, και τη συγκρότηση της πολιτισμικής μνήμης στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα. Ειδικότερα, εξετάζονται θέματα τοπογραφίας, ιστορίας της αρχαίας τέχνης, και πολιτισμικής κριτικής με βάση το έργο του Παυσανία και τις προσεγγίσεις της σύγχρονης έρευνας.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ**

- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα σχετικά με το έργο του Περιηγητή Παυσανία
- Γνωρίζουν σε βάθος το σχετικό κείμενο και τα μνημεία στα οποία αναφέρεται
- Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

## **ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

## **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή
- Σύντομο ιστορικό διάγραμμα
- Θεωρητικές προσεγγίσεις
- Τεχνικές οδηγίες
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

## **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Ερευνητική διαδικασία, στην Επικοινωνία με

τους φοιτητές.

#### **ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας (μετά το πέρας του διδακτικού εξαμήνου): 100 ώρες. Σύνολο μαθήματος: 375 ώρες.

#### **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:**

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 10%
- 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 20%
- 3) Σεμιναριακή εργασία 70%

#### **5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

- Alcock, S.E. 1996. *Graecia Capta. The Landscapes of Roman Greece*. Cambridge.
- Alcock, S.E. 2002. *Archaeologies of the Greek Past. Landscape, Monuments and Memories (W.B. Stanford Lectures)*. Cambridge.
- Alcock, S. E., J. F. Cherry και J. Elsner, επιμ. 2001. *Pausanias. Travel and Memory in Roman Greece*. Oxford.
- Arafat, K. W. 1996. *Pausanias' Greece. Ancient Artists and Roman Rulers*. Cambridge.
- Elsner, J. 1992. «Pausanias: A Greek pilgrim in the Roman world». *PastPres* 135.1:3-29.
- Elsner, J. 1995. *Art and the Roman Viewer. The Transformation of Art from the Pagan World to Christianity*. Cambridge.
- Elsner, J. 2007. *Roman Eyes. Visuality and Subjectivity in Art and Text*. Princeton.
- Habicht, C. 2010. *Ο περιηγητής Πανσανίας. Ο άνθρωπος και το έργο του*. Αθήνα.
- Hutton, W. 2005. *Describing Greece. Landscape and Literature in the Periegesis of Pausanias*. Cambridge.
- Pretzler, M. 2007. *Pausanias. Travel Writing in Ancient Greece*. London.

---

### **Η κεραμική ως αρχαιολογικό υλικό: ο 'κύκλος ζωής' των αρχαίων ελληνικών αγγείων**

#### **1. ΓΕΝΙΚΑ**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** Μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **ΚΛ28**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** Εαρινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ :** Σεμινάριο

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνικά

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ARCH872

## **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Το σεμινάριο επικεντρώνεται στις δύο κύριες παραμέτρους ενός ευρύτατου ερευνητικού ζητήματος της αρχαίας κεραμικής: 1) Την κοινωνική και οικονομική παράμετρο: παραγωγή και εμπόριο/διασπορά της κεραμικής ως μεθόδου για την καλύτερη κατανόηση της αρχαίας τεχνολογίας και οικονομίας και, 2) την ιδεολογική και εικονογραφική παράμετρο: κείμενα, ευρήματα και εικονογραφία. Θα εμβαθύνουμε στη μελέτη και των δύο παραπάνω συνιστωσών και θα προσπαθήσουμε να διευρύνουμε τη μεθοδολογία μας, συνδυάζοντας την μέχρι σήμερα έρευνα με τις νεότερες προσεγγίσεις, η πλειονότητα των οποίων αξιοποιεί τα πορίσματα της εθνοαρχαιολογικής και ανθρωπολογικής επιστήμης. Στο πλαίσιο του μαθήματος γίνονται πρακτικές ασκήσεις - εργαστήρια στο Μουσείο του Τμήματός μας.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ**

A) Να αντλούν πληροφορίες και να καταλήγουν σε συμπεράσματα σχετικά με παραγωγή, εμπόριο / διασπορά και εικονογραφία της αρχαίας κεραμικής.

B) Να επεξεργάζονται τις πληροφορίες κατά ενότητες και να συντάσσουν επιστημονικές εργασίες σε εξειδικευμένα θέματα.

Γ) Να παρουσιάζουν προφορικά τις εργασίες τους ενώπιον εξειδικευμένου ακροατηρίου, με τη χρήση ψηφιακών μέσων.

## **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

1-2: Διαλέξεις: Εισαγωγή - Βασική ορολογία – Βασικές έννοιες

4-7: Διαλέξεις: Μελέτες περίπτωσης

8-9. Εκπαιδευτικές επισκέψεις

10-13: Παρουσιάσεις και σχολιασμός εργασιών

## **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο.

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩ:**

Ναι, τόσο στη Διδασκαλία όσο και στην Επικοινωνία με τους φοιτητές: α) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx και β) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class

#### **ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Σεμιναριακές συναντήσεις **34 ώρες**, Συνεργασία με τον διδάσκοντα 25, Εκπαιδευτικές επισκέψεις 6, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας **110**, Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη **80**, Συγγραφή εργασίας 120. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες.

#### **ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ**

1. Συμμετοχή στο μάθημα,
2. Προφορική παρουσίαση,
3. Παράδοση γραπτής εργασίας

Στα 2 και 3, τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: α) Δομή εργασίας β) Αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών και σωστές βιβλιογραφικές αναφορές γ) Γλωσσική έκφραση, και δ) Εμβάθυνση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη.

#### **5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ (Ενδεικτική)**

- Allison, P. επιμ. 1999. *The Archaeology of Household Activities*. London - New York.
- Arthur, J. W. 2003. «Ethnoarchaeology, Pottery, and Technology: Bridging Ethnographic and Archaeological Approaches». *Reviews in Anthropology* 32: 359-78.
- Atalay, S. 2012. *Community-Based Archaeology: Research with, by, and for Indigenous and Local Communities*. Berkeley - Los Angeles - London.
- Driessen, J., επιμ. 2013. *Destruction: Archaeological, Philological and Historical Perspectives*, Louvain.
- Kopytoff, I. 2001. «The cultural biography of things: commoditization as process». Στο *The Social Life of Things*, επιμ. A. Appadurai, 64-91. Cambridge.
- Lawall, M. και J. Lund, επιμ. 2011. *Pottery in the Archaeological Record: Greece and Beyond*. Aarhus.
- Lawall, M. L. 2000. «Graffiti, Wine Selling, and the Reuse of Amphoras in the Athenian Agora, ca. 430 to 400 B.C.» *Hesperia* 69:3-9.
- Peña, J. T. 2007. *Roman Pottery in the Archaeological Record*. Cambridge.
- Skibo, J.M. και M. B. Schiffer, 2008. *People and Things: A Behavioral Approach to Material Culture*. New York.
- Sosna, D. και L. Brunclíková, επιμ. 2016. *Archaeologies of Waste: Encounters with the Unwanted*. Oxford.

---

### **Η Κρήτη στην Ελληνιστική και Ρωμαϊκή περίοδο**

#### **1. ΓΕΝΙΚΑ**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **ΚΑ10**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** Εαρινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Σεμιναριακό

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** ΟΧΙ

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** ΝΑΙ (οι φοιτητές Erasmus μπορούν να παρουσιάσουν και να υποβάλουν εργασία στα αγγλικά)

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1254>

## **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Το σεμινάριο εξετάζει την αρχαιολογία της Κρήτης από τον 3ο αι. π.Χ. έως την ύστερη ρωμαϊκή εποχή, με έμφαση στις μεταβολές που επιφέρει η ένταξή της στα ευρύτερα πολιτικά, οικονομικά και πολιτισμικά δίκτυα της ανατολικής Μεσογείου. Μέσα από τη συνδυαστική ανάλυση αρχαιολογικών, επιγραφικών και υλικών δεδομένων, διερευνώνται ζητήματα αστικής οργάνωσης, οικιστικών μορφών, ιερών και λατρευτικών πρακτικών, ταφικών τοπίων, παραγωγής και διακίνησης αγαθών, καθώς και οι διαδικασίες πολιτισμικής αλληλεπίδρασης και μετασχηματισμού κατά την ελληνιστική και ρωμαϊκή περίοδο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συγκριτική προσέγγιση επιμέρους περιοχών του νησιού και στη σύνδεση τοπικών φαινομένων με υπερτοπικές δυναμικές. Το σεμινάριο μπορεί να πλαισιωθεί από εκπαιδευτική εκδρομή στην Κρήτη, με στόχο την επιτόπια εξοικείωση των φοιτητών με βασικούς αρχαιολογικούς χώρους και τη συζήτηση μεθοδολογικών ζητημάτων πεδίου.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ / ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:**

- Κατανοούν τις κοινωνικο-πολιτικές αλλαγές στον ελληνικό χώρο με έμφαση στην Κρήτη το διάστημα 323 π.Χ. - 365 μ.Χ.
- Αντιλαμβάνονται τις διαφοροποιήσεις στην αρχιτεκτονική/πολεοδομία και στην γλυπτική, κεραμική κλπ. παραγωγή ανάμεσα στις διάφορες περιοχές και στα τοπικά εργαστήρια, καθώς και τα ζητήματα που αφορούν την εμπορική τους διακίνηση (οικονομία).
- Κατανοούν τις ιδιαίτερες λατρευτικές και ταφικές πρακτικές.
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο

- Γνωρίζουν σε βάθος τα σωζόμενα μνημεία και τα σχετικά κείμενα
- Γνωρίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

#### **ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

### **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή – Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών Βασική ορολογία – Βασικές έννοιες
- Σύντομο ιστορικό διάγραμμα
- Θεωρητικές προσεγγίσεις
- Διαλέξεις: Μελέτες περίπτωσης
- Πιθανή εκδρομή σε αρχαιολογικούς χώρους και Μουσεία της Κρήτης
- Παρακολούθηση εκπόνησης εργασιών
- Παρουσιάσεις και σχολιασμός εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

### **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

α) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, και

β) Υποστήριξη της μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας E-class

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 20 ώρες. Εκπαιδευτικές επισκέψεις: 20 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη: 120 ώρες. Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ**

1. Συμμετοχή στο μάθημα: 10%
2. Προφορική παρουσίαση εργασίας – δημόσια συζήτηση: 10%
3. Γραπτή εργασία 70%
4. Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων 10%

Στα 2-3 τα κριτήρια αξιολόγησης είναι: α) δομή εργασίας, β) αναζήτηση βιβλιογραφικών πηγών και σωστές βιβλιογραφικές αναφορές γ) γλωσσική έκφραση, και δ) εμφάνιση, ανάπτυξη, κριτική σκέψη.

## 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Bechert T. 2001. *Kreta in römischer Zeit*. Zaberns Bildbände zur Archäologie. Darmstadt – Mainz.
- Cadogan, G., F. Hatzaki και A. Vasilakis, επιμ. 2004. *Knossos: Palace, City, State*. BSA, Studies 12. London.
- Chaniotis, A. 2008. «What Difference Did Rome Make? The Cretans and the Roman Empire». Στο *The Province Strikes Back. Imperial Dynamics in the Eastern Mediterranean*, επιμ. B. Forsén και G. Salmeri, 83-105. Helsinki.
- Chaniotis, A., επιμ. 1999. *From Minoan Farmers to Roman Traders. Sidelights on the Economy of Ancient Crete*, Stuttgart.
- di Vita, A. 2010. *Gortina di Creta. Quidici secoli di vita urbana*, Roma.
- Francis, J. E. και A. Kouremenos, επιμ. 2016. *Roman Crete. New Perspectives*. Oxford.
- Francis, J. E. και M. J. Curtis, επιμ. 2023. *Change and transition on Crete: interpreting the evidence from the Hellenistic through to the Early Byzantine Period*. Oxford.
- Livadioti, M. και I. Symiakaki, επιμ. 2004. *Creta romana e protobizantina. Atti del Congresso internazionale, Iraklion 2000*. Padova.
- Μαρκουλάκη Σ., «Αριστοκρατικές επαύλεις στην ελληνορωμαϊκή Κίσαμο». Στο: *Ubi dubium ibi libertas. Τιμητικός τόμος για τον Καθηγητή Ν. Φαράκλα*, επιμ. Χ. Λούκος κ.ά., 337-80, Ρέθυμνο.
- Sporn, K. 2002. *Heiligtümer und Kulte Kretas in klassischer und hellenistischer Zeit*. Heidelberg.

## ΠΕΡΙΓΡΑΦΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

### ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ: ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ (ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ – ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ)

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **ΑΡΧΚ02**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** εαρινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Εξειδίκευσης γενικών γνώσεων, Σεμινάριο

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Δεν υπάρχουν

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική/ Αγγλική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι (προτείνεται η Αγγλική)

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1183/>

## 2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Στο σεμινάριο εξετάζεται η τέχνη της αρχαίας ζωγραφικής μέσω της διεπιστημονικής μελέτης της ως ύλη και εικόνα, από την άνθησή της στα ανακτορικά περιβάλλοντα της 2ης χιλιετίας στο χώρο του προϊστορικού Αιγαίου, μέχρι την ταφική της χρήση σε μνημεία των ύστερων κλασικών και ελληνιστικών χρόνων στην Μακεδονία. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην τεχνολογία της ζωγραφικής, στη σύσταση και στις εφαρμογές των αρχαίων υλικών (χρωστικές και συνδετικές ύλες) και τεχνικών, οι οποίες διερευνώνται μέσω καινοτόμων φυσικο-χημικών μεθόδων διάγνωσης, καθώς και στην αλληλεπίδραση τεχνικής, καλλιτεχνικού ύφους και αισθητικής.

Η ζωγραφική εξετάζεται τόσο ως εικαστικό φαινόμενο, δηλαδή ως μια μορφή καλλιτεχνικής έκφρασης και δημιουργίας, όσο και ως υλικός πολιτισμός, δηλαδή ως

ένα προϊόν που αντικατοπτρίζει τις κοινωνικές και πολιτισμικές αξίες μιας εποχής. Στόχος του σεμιναρίου είναι να προσφέρει στους φοιτητές μια πληρέστερη και σε βάθος κατανόηση των ποικίλων εκφάνσεων της αρχαίας ζωγραφικής σε διαφορετικά χρονολογικά και γεωγραφικά συμφραζόμενα, συνδυάζοντας τις πληροφορίες που εξάγονται από την κλασική αρχαιολογία και την ιστορία της τέχνης με τα νέα δεδομένα και δυνατότητες που προσφέρει η χρήση τεχνολογιών αιχμής και εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης. Μέσω αυτών των εφαρμογών επιχειρείται η ανασύνθεση των αποσπασματικών εικόνων και η ορθότερη πρόσληψη της εικονογραφίας και της χρωματικής αρμονίας τους.

#### **ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ /ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ ΝΑ:**

- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα ορμώμενοι από τις νεότερες εξελίξεις σχετικά με την αρχαία ελληνική ζωγραφική.
- Να γνωρίσουν τις δυνατότητες που προσφέρονται από τη συνεργασία περισσότερων επιστημονικών πεδίων των θετικών επιστημών και τη διάδρασή τους με τα ερωτήματα που οδηγούν τη σχετική αρχαιολογική έρευνα.
- Να εξοικειωθούν με τη μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας.

#### **ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Αυτόνομη εργασία

### **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή
- Η τέχνη της τοιχογραφίας στο προϊστορικό Αιγαίο
- Η σχέση της τοιχογραφίας με άλλες τέχνες κατά τη 2<sup>η</sup> χιλιετία π.Χ.
- Οι τοιχογραφίες του ανακτόρου της Πύλου ως μελέτη περίπτωσης
- Μετανακτορικές εξελίξεις
- Η «αναγέννηση» της ελληνικής ζωγραφικής
- Αρχαϊκή ζωγραφική
- Ζωγράφοι και ζωγραφική της κλασικής περιόδου
- Ελληνιστική ζωγραφική
- Η ζωγραφική των μακεδονικών τάφων: το γενικό πλαίσιο μιας μελέτης περίπτωσης
- Τεχνικές οδηγίες για τη συγγραφή εργασιών
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών

### **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο

#### ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:

Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pptx, υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class, διαμοιρασμός ειδικής βιβλιογραφίας και σημειώσεων

#### ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες, Επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους: 10 ώρες, Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 30 ώρες, Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες, Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120 ώρες, Συγγραφή εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο Μαθήματος: 375 ώρες = 15 ECTS

#### ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο 10%
- 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας 10%
- 3) Σεμιναριακή εργασία 80%

#### 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Becker, J., J. Jungfleisch και C. von Rüden, επιμ. 2018. *Tracing Technoscapes: The Production of Bronze Age Wall Paintings in the Eastern Mediterranean*, Leiden.
- Vlachopoulos, A. G. επιμ. 2018. *Χρωστικές. Paintbrushes. Wall-painting and vase-painting of the second millennium BC in dialogue: Proceedings of the International Conference on Aegean Iconography held at Akrotiri, Thera, 24-26 May 2013*. Athens.
- Πλάντζος, Δ. 2018. *Η τέχνη της ζωγραφικής στον αρχαιοελληνικό κόσμο*. Αθήνα.
- Brecoulaki H., G. Verri, B. Bourgeois, F. P. Romano, A. G. Karydas, C. Caliri, E. Matin-Gonzalez και G. Kavvadias, 2019. «The lost art of Archaic Greek painting: revealing new evidence on the Pitsa pinakes through MA-XRF and imaging techniques», *Techné* 48:35-54.
- Brecoulaki, H., επιμ. 2023, *Archaeology of Colour: Technical Art History Studies in Greek and Roman Painting and Polychromy*, MELETEMATA 87. Athens.
- Brecoulaki, H. 2026. *La Peinture Funéraire de Macédoine. Emplois et Fonctions de la Couleur, IVe-IIe s. av. J.-C.*, MELETEMATA 48. Athens.
- Brecoulaki, H. A. Karydas, V. Perdikatis και M. P. Colombini, 2021. «Re-presenting in colours at the ‘Palace of Nestor’: Original polychromy and painting materials». Στο *Representations. Material and Immaterial Modes of Communication in the Bronze Age Aegean*, *Sheffield Studies in Aegean Archaeology*, επιμ. J. Bennet, 53-106. Oxford - Philadelphia.
- Kakoulli, I. 2009. *Greek Painting Techniques and Materials from the Fourth to the First Century BC*. London.
- Brysbaert, A., επιμ. 2008. *The Power of Technology in the Bronze Age Eastern Mediterranean: The Case of Painted Plaster*, *Monographs in Mediterranean Archaeology* 12. London - Oakville.
- Morgan, L. επιμ. 2005. *Aegean Wall Painting: A Tribute to Mark Cameron*. *BSA Studies* 13. London.

## ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΑΡΧΑΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

### Δούλοι και δουλεία κατά την ελληνική και ρωμαϊκή αρχαιότητα

#### 1. ΓΕΝΙΚΑ

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** Μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **ΑΡΙ03**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** Χειμερινό

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Ειδίκευσης, σεμιναριακό

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Ορισμένα μαθήματα προπτυχιακού επιπέδου (Επιγραφική, Νομισματική και Σεμινάρια σχετικά με τις πηγές της Ιστορίας)

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι (με παρουσίαση, εκπόνηση και κατάθεση εργασίας στα αγγλικά)

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ARCH1243

#### 2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Το σεμινάριο εστιάζει στο φαινόμενο της δουλείας στην αρχαία Ελλάδα και τη Ρώμη, αρχής γενομένης από τον Όμηρο. Εξετάζει τους τρόπους υποδούλωσης και κτήσης, το θέμα των εξαρτημένων πληθυσμών, τη 'νομική' υπόσταση των δούλων, τις συνθήκες διαβίωσης τους, τις διαφορετικές κατηγορίες τους, τη σύναψη σχέσεων με ελεύθερους – πολίτες και μη, τις όποιες δεσμεύσεις των κυρίων τους και των πόλεων, την απασχόλησή τους στο στρατό, τις επαναστάσεις τους, τους τρόπους και λόγους απελευθέρωσης, τον τρόπο που εμφανίζονται στην κωμωδία. Τέλος, συνεξετάζει τα δουλικά συστήματα στην Ανατολή (Ασσυριακό βασίλειο, Περσική αυτοκρατορία κλπ., Παλαιά Διαθήκη, Αίγυπτος).

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ:**

Να εκπονήσουν σχετικές μελέτες, να αντιλαμβάνονται σε τι ακριβώς συνίσταται η

δουλεία, πως εξελίσσεται ως φαινόμενο, ποιες είναι οι διαφορές μεταξύ Ελλήνων, Ρωμαίων και λαών της Ανατολικής Μεσογείου, πως γίνονται οι απελευθερώσεις, ποια η συμμετοχή τους στο θρησκευτικό βίο, πως εμπλέκονται στα στρατιωτικά και συμβάλουν στην οικονομία του οίκου και της πόλεως. Εκπονούν έκαστος αυτόνομη εργασία, παρακολουθούν και συζητούν με τους άλλους συμφοιτητές τους τα θέματα της εργασίας εκάστου. Έχουν ακόμη παρακολουθήσει εξειδικευμένους επί του θέματος επιστήμονες, έχουν υποχρεωθεί να συνδυάσουν φιλολογικές μαρτυρίες, επιγραφικές και νομισματικές μελέτες καθώς και να αποδελτιώσουν εξαντλητικά βιβλιογραφία σχετική με θεσμούς, δίκαιο, ιστορικά γεγονότα, όψεις του οικονομικού και κοινωνικού βίου της Αρχαιότητας.

### **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

1. Εισαγωγή: η πολυπλοκότητα του φαινομένου
2. Τα ομηρικά έπη και ο Ησίοδος
3. Το νομικό πλαίσιο: Ελλάδα και Ρώμη
4. Εξαρτημένοι πληθυσμοί: εἰλωτες και πενέστες
5. Η οικονομία
6. Ο στρατός
7. Η θρησκεία
8. Οι απελευθερώσεις
- 9.-13. Παρουσιάσεις εργασιών

### **4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ**

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ**

Χρήση προβολών και ηλεκτρονικής τάξης. Όλες οι προβολές που χρησιμοποιούνται στο μάθημα αναρτώνται στην ηλεκτρονική τάξη.

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Διαλέξεις /Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη/ σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή Εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο: 375 ώρες

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:**

Προφορική παρουσίαση εργασιών, συζήτηση και εκπόνηση γραπτών εργασιών που ενσωματώνουν τις παρατηρήσεις και τη συζήτηση κατά την παρουσίαση.

### **5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

- Bielman, A. 1994. *Retour à la liberté: libération et sauvetage des prisonniers en Grèce ancienne: recueil d'inscriptions honorant des sauveteurs et analyse critique*, Athènes – Lausanne.
- Ducat, J. 2024. *Oi eĩλωτες*, μτφρ. Φ. Τριανταφύλλου, Πέθυμο.
- Harris, E. M. 2002. «Did Solon Abolish Debt-Bondage?», *Classical Quarterly* 52.2: 415-30.
- Hodkinson, St. 2008. «Spartiates, helots and the direction of the agrarian economy: Toward an understanding of helotage in comparative perspective». Στο *Slave Systems, Ancient and Modern*, επιμ. E. Dal Lago και C. Katsari, 285–320. Cambridge.
- Hodkinson, S., M. Kleijwegt και K. Vlassopoulos, επιμ. 2019. *The Oxford Handbook of Greek and Roman Slavery*. Oxford.
- Lewis, D. M. 2018. *Greek Slave Systems in their Eastern Mediterranean Context, c. 800-146 BC*. Oxford.
- Psoma, S. 2024. «The Spartan Krypteia Revisited», *REA* 126.1:125-53.
- Welwei, K.-W. 1974-1988. *Unfreie im antiken Kriegsdienst*. Wiesbaden.
- Zanovello, S. 2021. *From Slave to free: a legal perspective on Greek manumission*, Alexandria.
- Zelnick Abramovitz, R. 2005. *Nor Wholly Free*, 'Mnemosyne' Suppl. 166. Leiden.

## **Τοπικές κοινωνίες στην ελληνόφωνη Ανατολή κατά τη ρωμαϊκή περίοδο**

### **1. ΓΕΝΙΚΑ**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **AP05**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** **χειμερινό**

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ:**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** Σεμιναριακό ειδίκευσης

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Ορισμένα μαθήματα προπτυχιακού επιπέδου (Επιγραφική, Νομισματική και Σεμινάρια σχετικά με τις πηγές της Ιστορίας)

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** ΝΑΙ (με συγγραφή και παρουσίαση εργασίας στα αγγλικά)

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH1255/>

## **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι οι τοπικές κοινωνίες στην ελληνορωμαϊκή Ανατολή (κυρίως Μακεδονία, Θράκη, Μικρά Ασία). Στόχος του σεμιναρίου είναι να φωτίσει τον τρόπο με τον οποίο οι τοπικές κοινωνίες διαπραγματεύτηκαν με τη ρωμαϊκή εξουσία και δέχτηκαν τη ρωμαϊκή επίδραση, διατηρώντας παράλληλα στοιχεία της ιδιαίτερης πολιτισμικής και θεσμικής τους ταυτότητας.

**ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΤΥΧΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΘΕΣΗ:**

- να κατανοούν θέματα που αφορούν την ίδρυση και οργάνωση των ρωμαϊκών επαρχιών, τη διάδοση των ρωμαϊκών πολιτικών δικαιωμάτων, την αυτοκρατορική λατρεία, τις σχέσεις των τοπικών ελίτ με τη ρωμαϊκή διοίκηση, την αστικοποίηση, τα κληροδοτήματα ως μέσο κοινωνικής πολιτικής, τη διαμόρφωση συλλογικών ταυτοτήτων, την ανάπτυξη του χριστιανισμού.
- να εντοπίζουν και να μελετούν τις πρωτογενείς πηγές και τη δευτερεύουσα βιβλιογραφία σχετικά με αυτά τα θέματα.
- να εντάσσουν τις υπό εξέταση πηγές και τα μνημονεύόμενα σε αυτές πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα στο ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό τους πλαίσιο.
- να πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο.

## **ΓΕΝΙΚΕΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ**

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών.
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης.
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον.
- Αυτόνομη εργασία.
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής.

## **3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή σχετικά με τις Ρωμαϊκές επαρχίες, την ίδρυση και οργάνωσή τους.
- Παρουσιάσεις σχετικά με τη διάδοση των ρωμαϊκών πολιτικών δικαιωμάτων και την αυτοκρατορική λατρεία στην ελληνική Ανατολή.
- Μελέτη των ελίτ των τοπικών κοινωνιών και των σχέσεών τους με τη Ρώμη.
- Ανάλυση των ταυτοτήτων και της οργάνωσης των τοπικών κοινωνιών.
- Παρακολούθηση εργασιών

- Παρουσιάσεις εργασιών
- Αξιολόγηση εργασιών

#### 4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ:**

1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf, 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

**ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ:**

Διαλέξεις / Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη / σύνθεση: 120. Συγγραφή εργασίας: 100. Σύνολο μαθήματος: 375 ώρες.

**ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ:**

1) Συμμετοχή στο σεμινάριο, 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας, 3) Σεμιναριακή εργασία, 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

#### 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ando, C. 2000. *Imperial Ideology and Provincial Loyalty in the Roman Empire*. Berkeley.
- Di Napoli, V. et al. 2018. *What's New in Roman Greece? Recent Work on the Greek Mainland and the Islands in the Roman Period: Proceedings of a Conference Held in Athens, 8–10 October 2015*. Athens.
- Dmitriev, S. 2005. *City Government in Hellenistic and Roman Asia Minor*. Oxford.
- Fournier, J. και M.-G. Parissaki 2018. *Les communautés du nord égéen au temps de l'hégémonie romaine: Entre ruptures et continuités*. Athènes.
- Kokkinia, C. 2025. *Cities and Governors: The Rhetoric of Inscribed Letters and Edicts in the Greek East (1st c. BCE – 3rd c. CE)*. Athens.
- Sartre, M. 1991. *L'Orient romain: provinces et sociétés provinciales en Méditerranée orientale d'Auguste aux Sévères*. Paris.
- Woolf, G. 1994. «Becoming Roman, Staying Greek: Culture, Identity and the Civilizing Process in the Roman East». *PCPhS* 40:116–43.

## **Θεσμοί, πολιτική και κοινωνία στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία**

### **1. ΓΕΝΙΚΑ**

**ΣΧΟΛΗ:** Φιλοσοφική

**ΤΜΗΜΑ:** Ιστορίας και Αρχαιολογίας

**ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** Μεταπτυχιακό

**ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** **API24**

**ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ:** **Εαρινό**

**ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ**

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 3

ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ: 15

**ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ):** Σεμιναριακό

**ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:** Όχι

**ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:** Ελληνική

**ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS:** Ναι, με συγγραφή εργασίας στην αγγλική ή τη γαλλική

**ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:**

<https://eclass.uoa.gr/courses/ARCH711/>

### **2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Αντικείμενο του σεμιναρίου είναι η μελέτη του δημόσιου βίου των ελληνικών πόλεων υπό ρωμαϊκή κυριαρχία και η εμβάθυνση σε θέματα θεσμών, πολιτικής οργάνωσης και λειτουργίας και κοινωνικής συγκρότησης και διαστρωμάτωσης. Το σεμινάριο βασίζεται στην ενδελεχή εξέταση επιγραφικών, νομικών και γραμματειακών πηγών.

**Με την επιτυχή ολοκλήρωση του σεμιναρίου οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:**

- Κατανοούν τη σημασία των δημόσιων και ιδιωτικών θεσμών για την πολιτική και κοινωνική συγκρότηση, εξέλιξη και λειτουργία της ελληνικής πόλεως υπό ρωμαϊκή κυριαρχία.
- Αντιλαμβάνονται τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των υπό εξέταση ιστορικών πηγών και τις διαφορές μεταξύ των επιμέρους κατηγοριών τους.
- Εντάσσουν τα υπό εξέταση κείμενα και τα μνημονεύόμενα σε αυτά πολιτικά και κοινωνικά φαινόμενα στο ιστορικό, οικονομικό και κοινωνικό τους πλαίσιο.
- Πραγματοποιούν ανεξάρτητη, πρωτότυπη έρευνα στο γνωστικό αντικείμενο.
- Γνωρίζουν σε βάθος τα σχετικά κείμενα.
- Εντοπίζουν και να μελετούν την σχετική βιβλιογραφία

### 3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα αποτελείται από τις εξής ενότητες:

- Εισαγωγή
- Οδηγίες για τη συγγραφή επιστημονικών εργασιών
- Θεσμοί, πολιτική οργάνωση και κοινωνική διαστρωμάτωση στις ελληνικές πόλεις υπό ρωμαϊκή κυριαρχία
- Πηγές για την ελληνική πόλη υπό ρωμαϊκή κυριαρχία, επεξεργασία και αξιοποίησή τους
- Παρακολούθηση εργασιών
- Παρουσιάσεις εργασιών
- Μελέτη / αξιολόγηση συμπερασμάτων

### 4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

**ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ:** Πρόσωπο με πρόσωπο

**ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ**

- 1) Εξειδικευμένο εκπαιδευτικό υλικό σε μορφή pdf και ppt
- 2) Υποστήριξη μαθησιακής διαδικασίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-class

#### ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Διαλέξεις /Σεμιναριακές συναντήσεις: 40 ώρες. Συνεργασία με τον διδάσκοντα: 40 ώρες. Αναζήτηση – έρευνα βιβλιογραφίας: 75 ώρες. Αυτοτελής μη καθοδηγούμενη μελέτη/ σύνθεση: 120 ώρες. Συγγραφή Εργασίας: 100 ώρες. Σύνολο: 375 ώρες

#### ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η αξιολόγηση βασίζεται στα εξής:

- 1) Συμμετοχή στο σεμινάριο
- 2) Παρουσίαση – δημόσια συζήτηση εργασίας
- 3) Σεμιναριακή εργασία
- 4) Εφαρμογή διορθώσεων και παρατηρήσεων.

### 5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alföldy, G 1992. *Ιστορία της Ρωμαϊκής κοινωνίας* (μτφρ: Αγγ. Χανιώτης). Αθήνα.  
Dmitriev, S. 2005. *City government in Hellenistic and Roman Asia Minor*. New York.  
Fernoux, H. 2011. *Le Demos et la Cité. Communautés et assemblées populaires en Asie Mineure à l'époque impériale*. Rennes.  
Garnsey, P. και R. Saller, 1995. *Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Οικονομία, κοινωνία, πολιτισμός*. Ηράκλειο.  
Jones, A.H.M. 1940. *The Greek City from Alexander to Justinian*. Oxford.  
Magie, D. 1950. *Roman Rule in Asia Minor*. Princeton.

- Lintott, A. 1993. *Imperium Romanum. Politics and Administration*. London.
- Quaß, F. 1993. *Die Honoratiorenschicht in den Städten des griechischen Ostens*. Stuttgart.
- van Nijf, O. και A. Heller, επιμ. 2017. *The Politics of Honour in the Greek Cities of the Roman Empire*. Leiden.
- Zuiderhoek, A. 2009. *The Politics of Munificence in the Roman Empire. Citizens, Elites and Benefactors in Asia Minor*. Cambridge.
- Welles, C. B. 1934. *Royal Correspondence in the Hellenistic Period: A Study in Greek Epigraphy*. New Haven-Prague.
- Will, E. 1982. *Histoire politique du monde hellénistique*, Nancy.